
Co je orální historie?

„Jedná se o řadu propracovaných, avšak stále se vyvíjejících a dotvářejících postupů, jejichž prostřednictvím se badatel v oblasti humanitních a společenských věd dobírá nových poznatků, a to na základě ústního sdělení osob, jež byly účastníky či svědky určité události, procesu nebo doby, které badatel zkoumá, nebo osob, jejichž individuální prožitky, postoje a názory mohou obohatit badatelovo poznání o nich samých, případně o zkoumaném problému obecně.“

VANĚK, Miroslav - MÜCKE, Pavel. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*.
Praha : FHS UK - ÚSD AV ČR, 2011, s 8.

Orální historie jako jedna z metod historiografie je součástí kvalitativního výzkumu a její nezastupitelnost je zřejmá zejména tam, kde je řada pramenů z různých důvodů nepřístupná nebo byla zničena; v tomto případě je často jediným zdrojem informací o určité historické události.

Proto má tato metoda svůj specifický význam právě pro výzkum společností ovládaných totalitními režimy, kde neexistuje pluralita pramenů a převažují dokumenty státní a stranické provenience, které navíc zaznamenávaly jen takové události, jež jejich původci považovali ze svého hlediska za významné. V období systémových změn se, jak rozpadající nebo nově vznikající instituce, příliš nestarají o zabezpečení a archivování dokumentů vzešlých z jejich činnosti. Některé klíčové události tak písemné dokumenty vůbec nezachycují. K vyplnění této mezery přispívají vzpomínky a vyprávění účastníků, které pomáhají rozšířit i naši faktografickou základnu a spolu s ostatními prameny slouží k analýze historických faktů.

Získávání faktů však není hlavní prioritou orální historie, tou je zejména samotný subjekt rozhovoru (narátor) a jeho individuální sdělení, osobní prožitky, rozhodování ve složitých i každodenních situacích, osobní motivace atd. Za velmi přínosné jsou proto považovány biografické rozhovory, jejichž prostřednictvím se badatel může systematicky věnovat např. studiu oblasti lidské paměti, dějin každodennosti, subkultur a tzv. neviditelných vrstev, stejně jako mapovat celou škálu zakoušené „dějin“ na pozadí lidské zkušenosti.